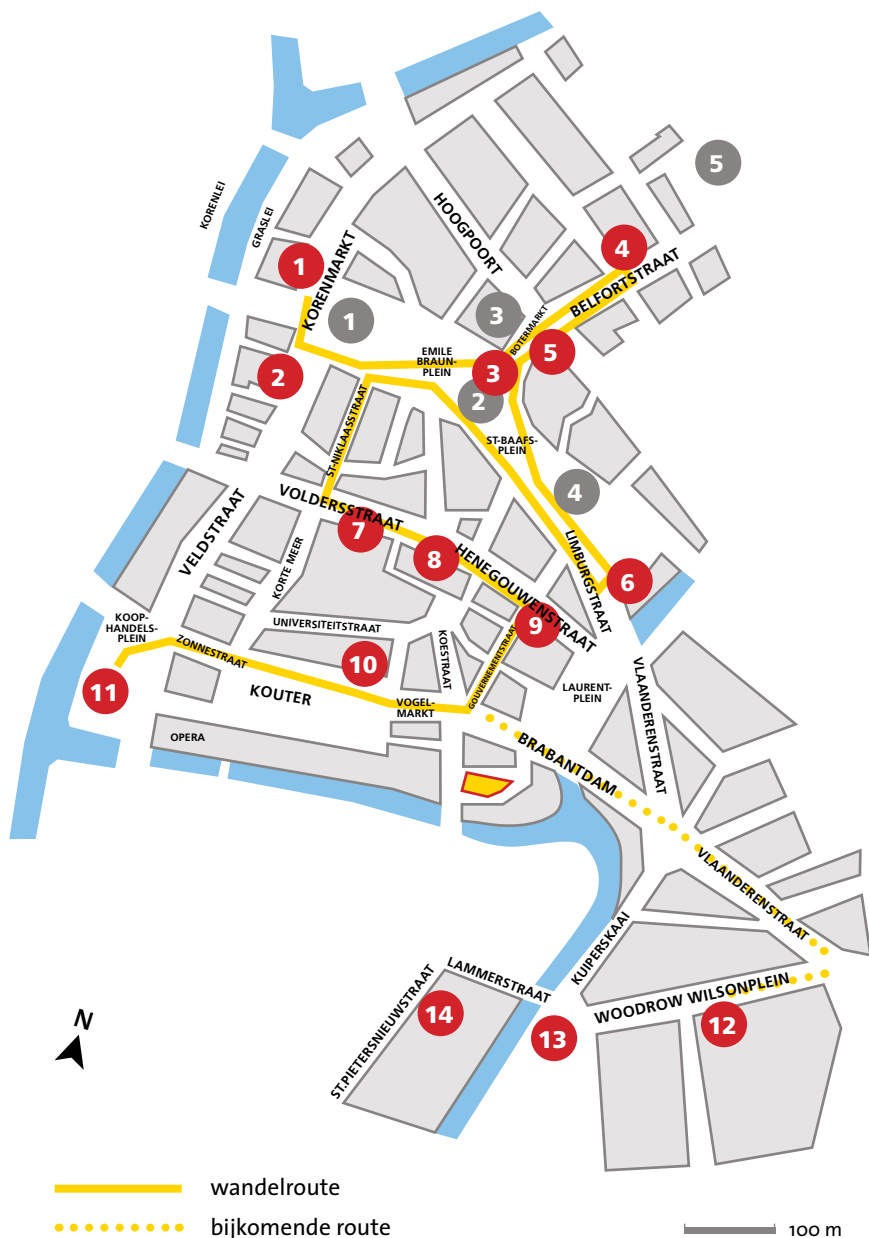

Inhoud

PAG. STADSWANDELING

8	1.	Korenmarkt nr. 16 - 'Postgebouw': Gevelbeelden
12	2.	Veldstraat 18: 'Dutry-Colson'
14	3.	Botermarkt: 'Lakenhalle'
14		Botermarkt: 'Belfort'
15	4.	Belfortstraat 29: Huis
16	5.	Hoogpoort/Botermarkt: 'Sint-Jorishof'
19	6.	Geraard de Duivelhof
20		Geraard de Duivelstraat 5: Conservatorium
25	7.	Voldersstraat: 'Emile Braunschou'
26	8.	Voldersstraat: 'Bank van de Arbeid'
29	9.	Gouvernementstraat: Provinciehuis
31	10.	Kouter: 'Bank van Brussel'
33	11.	Koophandelsplein: Gedenkplaat
34		Koophandelsplein: Justitiepaleis
39	12.	Woodrow Wilsonplein nr. 1 - 'Propagandacentrum': Fries
40	13.	Frankrijksplein: Standbeeld Edward Anseele
41	14.	Sint-Pietersnieuwstraat: Viernulvier / Vooruit

 PLAN

- 1 Sint-Niklaaskerk
- 2 Belfort
- 3 Stadhuis
- 4 Sint-Baafskathedraal
- 5 Sint-Jacobskerk

Legende foto's >>>> ga deze straat door
 werk van Geo Verbanck

..... KORENMARKT

1 KORENMARKT - 'Postgebouw': Gevelbeelden

Op maandag 24 oktober 1910 openden de loketten van het Postgebouw op de Korenmarkt. De architecten waren Louis Cloquet (1849-1920) en Stephane Mortier (1857-1934); de eerste was als hoogleraar architectuur verbonden aan de Gentse universiteit, de tweede was provinciaal architect van Oost-Vlaanderen. Samen creëerden ze een gebouw in eclectische stijl, waarbinnen neogotiek en neorenaissance met elkaar worden vermengd: zo treffen we bijvoorbeeld in de middenrisaliet gotische spitsbogen aan boven de nissen waarin beelden zijn geplaatst, maar tevens renaissancistische boogvelden boven de vensteropeningen waarvan de médaillons opgevuld zijn met 'kopstukken'.

Het Postgebouw is wellicht het meest 'beeldrijke' gebouw van Gent. Zo treffen we, naast tal van andere ornamenten, negentien volwaardige beelden aan op de gevels. Twaalf ervan bevinden zich in de middenrisaliet en

..... LOUIS CLOQUET

daarvan zijn de drie bovenste – de allegorische weergaven van België, Vlaanderen en Wallonië – van de hand van Aloïs De Beule (1861-1935). Aloïs De Beule had les gevolgd aan de Gentse Sint-Lucasschool en had na zijn studies een atelier opgericht waar vakmanschap als regel gold.

Ook een leerling van de Sint-Lucasschool was Remi Rooms (1861-1934), hij kapte de negen volgende beelden of de allegorische weergaven van de provincies van België. Het wapen van België boven de ingangspoort werd vervaardigd door Oscar Sinia (1877-1956), ook afgestudeerd aan de Sint-Lucasschool en die vervolgens toetrad tot het atelier van Aloïs De Beule. Beide laatste kunstenaars waren tevens verantwoordelijk voor de kopstukken in de medaillons. Het zijn, mits één uitzondering (Florence Nightingale), voorstellingen van staatshoofden die deel uitmaakten van de Internationale Postunie.

Wie ook tot het atelier van Aloïs De Beule had behoord, is het onderwerp van deze stadswandeling: Geo Verbanck. Hij werd op 28 februari 1881 geboren als zoon van Marie Gerardi en droeg aanvankelijk, zoals zijn oudere zus, de familienaam van zijn moeder. Wanneer deze in 1892 huwt met Henri Verbanck adopteerde deze beide kinderen die vanaf dan als 'Verbanck' door het leven gingen. Op 14-jarige leeftijd ging Geo werken als leerling bij een houtsnijder / meubelmaker om vervolgens in het atelier van Aloïs De Beule terecht te komen.

Vanaf 1897 volgt hij les aan de Gentse Academie, om in 1905 over te stappen naar die van Brussel. In 1909 wordt hij als tweede gerangschikt bij de wedstrijd 'Prix de Rome' voor beeldhouwkunst en in 1911 wordt hij benoemd tot docent Beeldhouwkunst aan de Academie van Dendermonde. Korte tijd ervoor had hij ook meegewerkt aan de 'beeldendecoratie' van het Gentse Postgebouw. Hiervoor creëerde hij vijf beelden die zich bevinden in de rechter zijrisaliet. Deze vijf beelden zijn

... GEO VERBANCK, 1913

de personificaties van de vijf werelddelen. Bovenaan treffen we Europa aan. Europa wordt voorgesteld als een blanke vrouw met een scepter in de rechterhand en een boek in de linkerhand, de attributen van de beschaving. Hieronder links treffen we Amerika aan of een Indiaans opperhoofd met de strijdbijl in de rechterhand en maïskolven in de linkerarm. Rechts van hem staat Azië, weergegeven als een Oosterse vrouw, in een voorname lichte buiging, met een waaier in de rechterhand. Onderaan links hebben we Oceanië of een vrouw met in de rechterarm een kokospalm; onderaan rechts, ten slotte, hebben we Afrika, weergegeven als een Centraal-Afrikaanse vrouw met in de rechterhand een slagtang van een olifant en tropische vruchten en in de linkerhand een aarden pot.

Wie ook aan de 'beeldendecoratie' van het Postgebouw had meegewerkt was Hippolyte Le Roy (1857-1943). Le Roy was, zoals Verbanck, afgestudeerd aan de Gentse Academie en hij had vergulde bronzen beelden (allegorische figuren en duiven met gestrekte vlerken) vervaardigd die de dakconstructie van het Postgebouw sierden. Deze werden echter tijdens de Eerste Wereldoorlog door de 'Duitsers' weggenomen om omgesmolten te worden tot oorlogstuig. Nog bestaand werk van Hippolyte Le Roy treffen we aan in de Veldstraat.

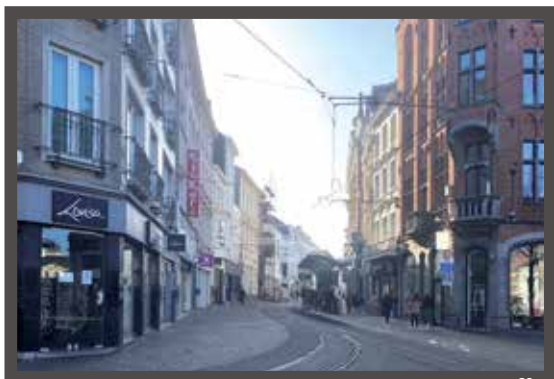

© COLLECTIE ARCHIEF GENT - SCMS_FO_4062

.....
 ATELIER ALOÏS DE BEULE
 AAN DE NIEUWBRUGKAAI

>>>> VELDSTRAAT

>>>> VELDSTRAAT

..... VELDSTRAAT 18

In 1885 had Hippolyte Le Roy namelijk voor de groothandel in ijzerwaren Dutry-Colson vier reliëfplaten vervaardigd die zich op de derde bouwlaag bevinden. Links hebben we de weergave van een schrijnwerker, rechts die van een smid en ertussen twee vrouwen die op het land werken. Van zijn hand zijn wellicht ook de drie geschilderde medaillons op de tweede bouwlaag. Ze stellen vrouwenhoofden voor, of de zinnebeelden van schoonheid, omringd door griffioenen, de zinnebeelden van waakzaamheid. De architect van het gebouw was **Octave Van Rysselberghe** (1855-1927). Hij was de oudere broer van van de kunstschilder Théo Van Rysselberghe en de jongere van de, eveneens architect zijnde, Charles Van Rysselberghe. Deze laatste is in zijn functie als stadsarchitect beeldbepalend geweest voor het Gentse architecturale patrimonium.

ARCHITECT OCTAVE
VAN RYSSELBERGHE

© ARTTHEO VAN RYSSELBERGHE - WIKIMEDIA COMMONS

>>>> CATALONIËSTRAAT

>>>> EMILE BRAUNPLEIN

>>>> BOTERMARKT

..... BOTERMARKT

3 BOTERMARKT - 'Lakenhalle'

Charles Van Rysselberghe (1850-1920) was namelijk stadsarchitect tussen 1879 en 1916 en in die functie was hij onder meer medeverantwoordelijk voor de restauratie van de Lakenhalle. Na heftige discussies werd toen besloten de Lakenhalle zoals ze gepland was in de eerste helft van de 15de eeuw te reconstrueren, wat in de praktijk betekende dat er in 1903 vier traveeën werden toegevoegd aan de noordzijde. Door ze zoveel eeuwen later op te bouwen in wat we enkel maar kunnen omschrijven als 'namaakgotiek' volgde men de restauratievisie van de Fransman Eugène Viollet-le-Duc die stelde dat 'restaureren het herscheppen van een gebouw is in een toestand die wellicht nooit heeft bestaan'. Naast restaurateur in de toenmalige betekenis van het woord was Van Rysselberghe als stadsarchitect verantwoordelijk voor tal van nieuwbouw binnen de stad, waarbij hij vooral gebruik maakte van neostijlen, specifiek van het neoclassicisme en de neorenaissance. Zijn magnum opus werd de creatie van het Museum voor Schone Kunsten in neoclassicistische stijl aan de rand van het Citadelpark. Tevens werd Charles Van Rysselberghe aangezocht om de restauratie van het Belfort op zich te nemen, specifiek het plaatsen hierop van een nieuwe torenbekroning.

CHARLES VAN RYSSELBERGHE

© WIKIMEDIA COMMONS

BOTERMARKT - 'Belfort'

Sinds 1851 stond er namelijk een neogotische, gietijzeren torenbekroning op het Belfort. Na nog geen halve eeuw was deze in een zodanige lamentabele toestand dat men niets anders kon dan hem te verwijderen. Charles Van Rysselberghe kreeg de opdracht een nieuwe te creëren. Daar hij echter te veel werk had, kreeg hij als assistent de jonge architect Valentin Vaerwyck toegewezen.

Deze assisteerde niet enkel, hij ontwierp een compleet nieuw voorstel dat, niet naar de zin van Van Rysselberghe, goedgekeurd werd.

Deze torenbekroning start vanaf de balustrade. Zoveel 'middeleeuws' is er dus niet aan het Gentse Belfort en de Lakenhalle.

Deze torenbekroning betekende echter wel het begin van een uitermate succesvolle carrière van Valentin Vaerwyck, die tevens een levenslange vriendschap kende met Geo Verbanck. Eén van de vroegste gebouwen waar Valentin Vaerwyck de hand in had, bevindt zich in de Belfortstraat.

>>>> BELFORTSTRAAT

4

BELFORTSTRAAT 29 - Huis

Huis nummer 29 in de Belfortstraat dateert uit 1907 en is, zoals gezegd, één van de vroegste creaties van Valentin Vaerwyck en dit samen met zijn vader Henri. We merken een woonst waarin een aantal empire-elementen vrij geïnterpreteerd worden, zoals de fries met de tekens van de dierenriem, met daarnaast een gesculpteerd boogveld met pauw, de indrukwekkende console van de loggia in de vorm van een gevleugelde leeuw

..... VALENTIN VAERWYCK

© STICHTING GEO VERBANCK

wiens klauwen de sluitsteen van de poort vormen en in de poort de gespiegelde weergave van de hoorn des overvloeds.

Valentin Vaerwyck (1882-1959) was in 1905 afgestudeerd aan de Gentse Sint-Lucasschool en trad zoals zoveel afgestudeerden van die school toe tot de Sint-Jorisgilde, een katholiek bolwerk, waar eigenaardig genoeg Geo Verbanck, als enige met een verleden aan de Academie (die volledig liberaal georiënteerd was), ook lid van werd en dit in 1906. Wellicht hebben beide mannen elkaar daar voor het eerst ontmoet. Ten tijde van hun lidmaatschap was de Sint-Jorisgilde gevestigd in de refter van het Caermersklooster, in oorsprong hadden ze hun lokaal op de hoek van de Botermarkt met de Hoogpoort.

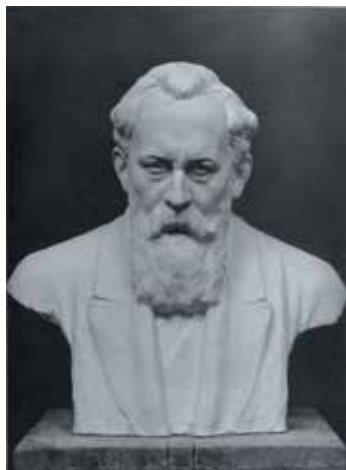
.... SINT-JORISHOF / BOTERMARKT

5

HOOGPOORT / BOTERMARKT - 'Sint-Jorishof'

Van de Sint-Jorisgilde, bestaande uit voetboogschutters, is voor het eerst sprake in 1314. Midden 15de eeuw verwierven de gildebroeders een perceel op de hoek van de Hoogpoort met Botermarkt waar ze vanaf 1469 begonnen met de bouw van een prestigieus gildehuis. In 1887 had de gilde zichzelf opgeheven, om als een fenix uit haar as te herrijzen in 1904.

De overgebleven leden van de oude gilde vergaderden sindsdien samen met de nieuwe leden en opvallend is de grote inbreng in deze gilde vanaf dat moment van kunstenaars, alle afgestudeerd aan het Sint-Lucasinstituut, met als spreekwoordelijke uitzondering de van de Academie afkomstige Geo Verbanck. In 1911 start architect Henri Geirnaert (1860-1928), afgestudeerd aan de Sint-Lucasschool, met de restauratie van het oorspronkelijke Sint-Jorishof.

© STICHTING GEO VERBANCK

Leraar aan deze school was Frans-Jozef Coppejans (1867-1947) en hij was tevens euverdeken van de nieuwe Sint-Jorisgilde. In zijn functie als kunstenaar herschilderde hij toen de wapenschilden op de gevel en vervaardigde het glasraam voor de ingang deur langs de Hoogpoort. Ook de reeds bij het Postgebouw aangehaalde Aloïs De Beule, in wiens atelier Geo Verbanck ooit had gewerkt, werd aangesproken en hij vervaardigde het Mariabeeld op de hoek van de Hoogpoort met de Botermarkt. Geo Verbanck ten slotte vervaardigde het beeld van Sint-Joris op zijn paard die de draak verslaat, dat op de top van de trapgevel kant Botermarkt werd geplaatst.

FRANZ-JOZEF COPPEJANS

Dat men het Sint-Jorishof restaureerde, kwam omdat er in 1913 in Gent een Wereldtentoonstelling was gepland en men nam aan dat een groot deel van de verwachte honderdduizenden bezoekers ook het stadscentrum zouden aandoen en dat centrum kon wel een opsmukbeurt gebruiken. In het kader hiervan dienen we ook de restauratie van het Belfort te zien en het plaatsen van de torenbekroning van de hand van Valentin Vaerwyck. Tijdens deze wereldtentoonstelling werd tevens het standbeeld ter ere van de gebroeders van Eyck onthuld. Het is een gezamenlijke creatie van Vaerwyck en Verbanck.

> SINT-BAAFSPLEIN

>>>> LIMBURGSTRAAT

..... GERAARD DE DUIVELHOF

Op zaterdag 9 augustus 1913 werd onder massale belangstelling het monument ter ere van de gebroeders van Eyck onthuld in aanwezigheid van koning Albert I. Het architecturale concept is van de hand van Valentin Vaerwyck en de beeldengroep is een creatie van Geo Verbanck. Eén journalist was verbolgen over deze beeldengroep, vooral over het veelvuldig voorkomen van het naakt en het feit dat, volgens hem, de personages *des gestes agités* maken. Hij werd direct teruggefloten door zijn collega's.

De kracht van deze beeldengroep zit hem in het contrast dat Verbanck bereikt heeft tussen de statisch zittende, in zware draperingen gehulde gebroeders van Eyck en de huldestroom van mannen, vrouwen en kinderen die langs twee zijden naar hen toekomt en die ontdaan zijn van elk uiterlijk vertoon. Voor de creatie van het gelaat van Hubert en Jan van Eyck baseerde Geo Verbanck zich op de vermeende schildersportretten van beide broers, zoals die zouden voorkomen op het Lam Godsretabel. Dat werk hing ten tijde van de onthulling nog in de Vijdkapel der Sint-Baafskathedraal en het monument is dan ook loodrecht op de as van deze kapel geplaatst.

Om het monument te financieren had men wereldwijd kunst- en geschiedenisliefhebbers en instellingen (academies, musea en universiteiten) aangeschreven. Massaal werd er gereageerd en men kreeg, naast uit eigen land, giften uit Denemarken, Frankrijk, Groot-Brittannië, Italië, Nederland, Oostenrijk-Hongarije, Rusland, Spanje, de Verenigde Staten van Amerika en Zweden. Zij worden herdacht door de wapenschilden die zijn aangebracht op de twee zijanten van het monument en doorlopen op de achterzijde.

Op de achterzijde treffen we tevens een weergave aan van de genius van de Schilderkunst, die een lauwerkrans in de handen houdt bestemd voor de gebroeders van Eyck. Bedenk dat er slechts vier jaar ligt tussen het verkrijgen in 1909 van de Prix de Rome – een aanmoedigingsprijs voor beloftevolle jonge kunstenaars – en de inhuldiging van dit monument in 1913. Op vier jaar tijd heeft hij dus een blitzcarrière uitgebouwd. Aan de Prix de Rome had hij deelgenomen met een voorstelling van een lierspelende Orpheus, een thema dat hij meermaals zal herhalen, zoals in 1948. Deze laatste versie bevindt zich in de bibliotheek van het Conservatorium.